

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **L. K.**, zastoupeného Mgr. Barborou Kubinovou, advokátkou se sídlem Milešovská 1312/6, Praha 3, proti žalovanému: **Městské státní zastupitelství v Praze**, se sídlem nám. 14. října 2188/9, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 6. 2019, č. j. SIN 1011/2019-15, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. 10. 2019, č. j. 8 A 105/2019-29,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a její posouzení městským soudem

[1] Podanou kasační stížností žalobce (stěžovatel) napadá v záhlaví označené usnesení, kterým Městský soud v Praze stěžovateli nepřiznal osvobození od soudních poplatků.

[2] Městskému soudu je z úřední činnosti známo, že žalobce vede s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací, které často pokračují jako spory soudní. Jen u městského soudu žalobce do dnešního dne vedl, resp. vede, 28 sporů týkajících se žádostí o informace dle zákona o svobodném přístupu k informacím. Nyní projednávaná věc se týká žádosti žalobce, kterou po Obvodním státním zastupitelství pro Prahu 4 požadoval soupis trestních věcí, které byly v roce 2016 přiděleny k dozoru

obvodní státní zástupkyni pro Prahu 4 Mgr. Lucii Jindrové a v nichž byl dříve dozorovým státním zástupcem jiný státní zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 4. Městský soud konstatoval, že z ničeho (žaloby, napadeného rozhodnutí, prvostupňového rozhodnutí, žádosti o osvobození od soudních poplatků) neplyne, že by se požadované informace jakkoli týkaly žalobcovy životní sféry. Žalobce neuvedl nic, z čeho by bylo možno dovodit, že se ho jakkoli dotýká skutečnost, že jmenované státní zástupkyni byly přiděleny k dozoru trestní věci, které dříve dozoroval jiný státní zástupce. Podle městského soudu je tedy na místě žalobci ve smyslu rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, odeprít osvobození od soudních poplatků, a to v plné výši.

[3] Městský soud dále dodal, že žalobce nesplňuje ani podmínky pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Je na žalobci, aby věrohodným způsobem doložil, že nemá dostatečné finanční prostředky. Žalobce tedy nese jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Z tvrzení uvedených žalobcem v prohlášení vzal soud za prokázané, že žalobce dosahuje čistého měsíčního příjmu ve výši 11.266 Kč; tuto skutečnost v prohlášení potvrdila jeho zaměstnavatelka advokátka Mgr. Barbora Pořízková, u níž pracuje jako advokátní koncipient.

[4] Dále soud vzal za prokázané, že žalobce vlastní bytovou jednotku č. X evidovanou na LV X v katastrálním území K. a pozemky evidované na LV X v katastrálním území N. V. u S. K tvrzenému hypotečnímu úvěru soud konstatoval, že žalobce nijak neprokázal, že v tomto úvěru vystupuje jako úvěrováný (ten, kterému byly poskytnuty peněžní prostředky a který je povinen je vrátit). Dle žalobcem předloženého výpisu z úvěrového účtu je majitelkou tohoto účtu J. J. Š., tedy osobou, která je povinna splácet předmětný úvěr je rovněž J. Š. Na této skutečnosti nemůže nic ani změnit, že za rok 2018 žalobce uhradil 8 splátek.

[5] Dle soudu nelze bez dalšího zohlednit skutečnost, že žalobce dobrovolně hradí úvěr jiné osoby takovým způsobem, že proto nemá dostatek finančních prostředků na uhrazení soudního poplatku. Jako další výdaje žalobce uvedl úhrady za byt ve výši 5.735 Kč, ke kterým však dodal, že tyto platí jeho otec. Jelikož je tedy hradí jeho otec, nejsou dle městského soudu rozhodující při posuzování žalobcovy finanční situace ve vztahu k schopnosti uhradit soudní poplatek.

[6] Dále žalobce uvedl, že jej jeho otec i matka finančně podporují, ale již neuvedl, o jak velkou podporu se jedná. K tvrzení žalobce, že s pozemky ve svém vlastnictví nemůže disponovat, neboť na něho byly otcem převedeny pouze formálně, aby nebyly součástí SJM, městský soud uvedl, že toto nemá žádný vliv na skutečnost, že majitelem těchto pozemků je žalobce.

[7] Při posouzení finanční a majetkové situace tedy soud vyšel z toho, že žalobcův čistý měsíční příjem činí 11.266 Kč. Žalobce žije ve vlastním bytě, přičemž náklady spojené s bytem hradí jeho otec. Žalobci tedy k uspokojování jeho životních potřeb měsíčně zbývá částka minimálně ve výši 11.266 Kč. Dále městský soud dodal, že tato částka je nepochybně vzhledem ke skutečnosti, že žalobce finančně podporují jeho rodiče, větší. Pakliže by soud vzal v potaz i žalobcem tvrzené splátky na „svůj“ úvěr, i tak by mu měsíčně zbývala

minimálně částka ve výši 5.216 Kč, která rovněž překračuje životní minimum. Soud přihlédl též ke skutečnosti, že žalobce vlastní automobil, byt a pozemky.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[8] Stěžovatel ve své kasační stížnosti uvedl, že důvod požadovaných informací nikdy nemusel tvrdit ani dokládat, což je dáno tím, že důvod požadovaných informací není náležitostí žádostí o poskytnutí informací. Městský soud stěžovatele nevyzval, aby sdělil důvod, pro který informace požaduje. Stěžovatel přitom nemůže předpokládat, co vše po něm může soud požadovat, pokud není nikdy ke sdělení informací vyzván. To stejné lze uvést i ve vztahu k uváděným dalším řízením, neboť ze spisových značek sporů nelze poznat, do jaké míry se týkají životní sféry stěžovatele. Stěžovatel je přitom připraven tvrdit a prokázat, jak se jednotlivé věci, včetně projednávané věci, týkají jeho životní sféry. S ohledem na nepřipustnost novot v řízení o kasační stížnosti stěžovatel již nyní tvrdit a prokazovat nic nemůže.

[9] Dalším důvodem pro nepřiznání osvobození od soudních poplatků bylo, že dostatečně nedoložil své výdaje. Stěžovatel se domníval, že pokud doloží, že je jeho byt zastaven a že hradí splátky úvěru, bude tato skutečnost pro soud dostatečným dokladem. Pokud měl městský soud jakékoli pochybnosti ohledně správnosti údajů uvedených v prohlášení a zároveň doložené listiny považoval za nedostatečné, mohl stěžovatele vyzvat k jejich doplnění (v této souvislosti stěžovatel odkazuje na judikaturu Nejvyššího správního soudu, konkrétně rozsudky ze dne 24. 9. 2008, č. j. 1 As 63/2008-34, ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009-88 a ze dne 13. 10. 2015, č. j. 1 As 208/2015-34). Stěžovatel může těžko předpokládat, i vzhledem k velké míře diskrece soudu v těchto věcech, zda jsou pro soud příslušná tvrzení a předložené důkazy dostatečné, nebo zda bude potřebovat ještě něco doplnit či upřesnit. Městský soud pomínl judikaturu, která mu ukládá, aby při objasňování těchto skutečností nebyl zcela pasivní.

[10] K vlastnictví nemovitostí stěžovatel uvádí, že pouhé vlastnictví nemovitostí nesvědčí o schopnosti stěžovatele uhradit soudní poplatek. Tak by tomu bylo pouze v případě, pokud by měl stěžovatel tyto nemovitosti za účelem obchodu či pronájmu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2018, č. j. 4 As 263/2017). V tomto směru však městský soud neučinil žádné zjištění, k ničemu stěžovatele nevyzval. Ani posuzování disponibilních prostředků stěžovatele optikou zákona o životním minimu a existenčním minimu není přiléhavé, jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 9. 2008, č. j. 1 As 63/2008-34.

[11] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti toliko uvedl, že nevyčísluje náklady řízení a konstatoval, že městský soud jej prozatím nevyrozuměl o stěžovatelem podané žalobě.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Kasační stížnost je včasná, podaná osobou oprávněnou a přípustná. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal

přítom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[13] Kasační stížnost není důvodná.

[14] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[15] Řízení před soudem je zásadně zpoplatněno. S podáním návrhu na zahájení řízení ve správním soudnictví bývá spjata povinnost zaplatit soudní poplatek, přičemž nezaplacený soudní poplatek může vést k zastavení řízení. Shora citované ustanovení je tedy výjimkou z pravidla a má za cíl zajistit nemajetným osobám možnost uplatnit svá práva v řízení před soudem. Nemá-li návrhovač dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku, mohlo by se stát, že jeho věc nebude meritorně projednána, což by mohlo znamenat nepřipustné odepření přístupu k soudu.

[16] Právní řád rozlišuje dvě varianty osvobození od soudních poplatků – paušální osvobození stanovené zákonem (podle typu věcí či osob obracejících se na soud) a individuální osvobození závislé na posouzení soudu v konkrétní projednávané věci. Není-li účastník řízení (nebo řízení jako takové) osvobozen od soudních poplatků ze zákona – což je rovněž případ stěžovatele – může požádat o individuální osvobození od soudních poplatků. Základní podmínkou pro osvobození od soudních poplatků je nedostatečnost prostředků žadatele, která musí být doložena. Důkazní břemeno k prokázání, že nemá dostatek prostředků, nese účastník řízení. Soud výdělkové a majetkové možnosti účastníka řízení z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004-50).

[17] I když je účastník nemajetný a bylo by na místě přiznat mu osvobození od soudních poplatků, může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O takový případ se může jednat, vede-li účastník řízení s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, pokud nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry. Netýkají se ani nepřímě jeho majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané jeho zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS).

[18] Městský soud opřel své rozhodnutí o dva důvody. Jednak o skutečnost, že stěžovatel vede značné množství sporů, jež se podle obsahu stěžovatelových podání, nijak netýkají jeho životní sféry. A jednak o skutečnost, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro

osvobození podle § 36 odst. 3 s. ř. s. Oba právní závěry městského soudu obstojí a Nejvyšší správní soud se s jeho právním posouzením ztotožňuje.

[19] Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že stěžovatel jako advokátní koncipient a absolvent právnické fakulty je osobou znalou práva, a proto srozuměnou s příslušnými procesními postupy a podmínkami vedení řízení u soudu. I Nejvyššímu správnímu soudu je z jeho vlastní úřední činnosti známo, že stěžovatel vede značné množství soudních sporů (u tohoto soudu je jich evidováno celkem 43). Jak vyplývá ze shora citované judikatury, smyslem osvobození od soudních poplatků je zajistit *nemajetným osobám* možnost uplatnit svá práva v řízení před soudem, nikoliv umožnit účastníkům řízení vést soudní spory ve veřejném zájmu na náklady státu zcela nezávisle na tom, o jaký druh sporu a předmět řízení se vlastně jedná.

[20] Vytýká-li stěžovatel městskému soudu, že ho nevyzval k upřesnění, jakým způsobem nyní projednávaná věc zasahuje do jeho životní sféry, pak k takovému aktivnímu zjišťování úmyslu stěžovatele městský soud nebyl povinen. Obzvláště v situaci, kdy ze stěžovatelem předložených dokladů vyplývá, že se objektivně nejedná o nemajetnou osobu, a že stěžovatel tudíž nesplňuje podmínky pro osvobození od soudního poplatku podle § 36 odst. 3 s. ř. s. Městský soud zcela přesvědčivě odůvodnil, které skutečnosti vzal za prokázané a z jakých důvodů dospěl k závěru, že stěžovatel tyto podmínky nesplňuje. Městský soud přitom nevycházel pouze z mechanického porovnání výše příjmu a částek stanovených předpisy o životním minimu – jak mu vytýká stěžovatel – nýbrž vzal v potaz i další skutečnosti. Mezi nimi skutečnost, že stěžovatel žije ve vlastním bytě, přičemž náklady spojené s bytem hradí jeho otec. Stěžovateli tedy k uspokojování jeho životních potřeb měsíčně zbývá částka minimálně ve výši 11.266 Kč. Tato částka je nepochybně větší vzhledem ke skutečnosti, že stěžovatele finančně podporují jeho rodiče. Pakliže by soud vzal v potaz i stěžovatelem tvrzené splátky na „svůj“ úvěr (ačkoliv z dokladů předložených stěžovatelem vyplývá, že stěžovatel není úvěrovanou osobou), i tak by mu měsíčně zbývala minimálně částka ve výši 5.216 Kč, která rovněž překračuje životní minimum. Soud přihlédl též ke skutečnosti, že stěžovatel vlastní automobil, byt a pozemky. Jak městský soud správně podotkl, skutečnost, že stěžovatel s pozemky nemůže disponovat, neboť na něho byly otcem převedeny pouze formálně, nemá žádný vliv na fakt, že majitelem těchto pozemků je stěžovatel a právně s nimi může plně disponovat. Stěžovatel ve své kasační stížnosti neuvádí nic, čím by tyto závěry městského soudu úspěšně zpochybnil. Postupem soudu stěžovatel nemohl být (s ohledem na své procesní zkušenosti s vedením soudních sporů) ani překvapen, natožpak zaskočen.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] S ohledem na shora předeslané Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[22] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů

řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. února 2020

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu